धिकं जगति नापरमस्ति किञ्चिद्दानम् पवित्रमिति शास्त्रविदोवदन्ति । ताः सम्पदः सुरसदश्च समीहमानैर्देया सदैव विधिना द्विजपुङ्गवेभ्यः ।"

"अतः परन्तु गोदानं कीर्त्तयिष्यामि तेऽनघ ! । गावोऽधिकास्तपस्विभ्यो यस्मात् सर्वेभ्य एव च । तस्मान्महेश्वरो देवस्तपस्ताभिः सहास्थितः । ब्रह्मलोके वसन्त्येताः सोमेन सह भारत ! । यान्तां ब्रह्मर्षयः सिद्धाः प्रार्थयन्ति परां गतिम् । पयसा हविषा दध्ना शकृता चाथ चर्मणा । अस्थिभिश्चोपकुर्वन्ति शृङ्गैर्वालैश्च भारत ! । नासां शीतातपौ स्यातां सदैताः कर्म कुर्वते । न वर्षविषयं वापि दुःखमासां भवत्युत । ब्राह्मणैः सहिता यान्ति तस्मात् पारमकं पदम् । एकं गोब्राह्मणं तस्मात् प्रवदन्ति मनीषिणः । रन्तिदेवस्य यज्ञे ताः पशुत्वेनोपकल्पिताः । अतश्चर्मण्वती राजन् । गोचर्मभ्यः प्रवर्त्तिता । पशुत्वाच्च विनिर्मुक्ताः प्रदानायोपकल्पिताः । ता इमा विप्रमुख्येभ्यो यो ददाति महीपते ! । निस्तरेदापदं कृच्छ्रां विषमस्थोऽपि पार्थिव ! । गवां सहस्रदः प्रेत्य नरकं न प्रपद्यते । सर्वत्र विजयञ्चापि लभते मनुजाधिप ! । अमृतं वै गवां क्षीरमित्याह त्रिदशाधिपः । तस्माद्ददाति यो धेनुममृतं स प्रयच्छति । अग्नीनामव्ययं ह्येतद्धौम्यं वेदविदो विदुः । तस्माद्ददाति यो धेनुं स हौम्यं सम्प्रयच्छति । स्वर्गो वा मूर्त्तिमानेष, वृषभं यो गवां पतिम् । विप्रे गुणयुते दद्यात् स वै स्वर्गे महीयते । प्राणा वै प्राणिनामेते प्रोच्यन्ते भरतर्षभ ! । तस्माद्ददाति यो धेनुं प्राणानेष प्रयच्छति । गावः शरण्या भूतानामिति वेदविदो विदुः । तस्माद्ददाति यो धेनुं शरणं स प्रयच्छति । न वधार्थं प्रदातव्या न कीनाशे न नास्तिके । गोजीविने न दातव्या तथा गौर्भरतर्षभ ! । ददत् स तादृशानां वै नरो गां पापकर्मणाम् । अक्षयं नरकं यातीत्येवमाहुर्मनीषिणः । न कृशां नापवत्सां वा वन्ध्यां रोगान्वितां तथा । न व्यङ्गां न परिश्रान्तां दद्याद्गां ब्राह्मणाय च । दशगोसहस्रदो हि शक्रेण सह मोदते । अक्षयान् लभते लोकान्नरः शतसहस्रदः ॥ भा०आनु० ६६ अ०

गोदारण न० गां भूमिं दारयति दृ–णिच्–ल्यु । १लाङ्गले अमरः । २कुद्दाले हेमच० ।

गोदावरी गां स्वर्गं ददाति स्नानात् दा–वनिप् ङीप् रश्चान्तादेशः । स्वगामख्याते नदीभेदे सा च नदी दक्षिणस्तु दण्डकारण्यसमीपस्था यथाह "सत्कृत्य शरभङ्गं स दण्डकारण्यमाश्रितः । नदीं गोदावरीं रम्यामाश्रित्य न्यवसत्तदा" भा०व०२७६अ० । "ततो गोदावरीं प्राप्य नित्यं सिद्धनिषेविताम् । गवामयमवाप्नोति वासुकेर्लोकमुत्तमम् भा०व०८५अ० । "गङ्गे ! च यमुने ! चैव गोदावरि ! सरस्वति ! । नर्म्मदे ! सिन्धु ! कावेरि ! जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु" । जले तीर्थावाहनमन्त्रः ।

गोदुग्ध न० ६त० । गोः क्षीरे । भावप्र० तद्गुणा उक्तास्तच्च वाक्यं गोशब्दे दर्शितम् । वर्णभेदेन गोर्दुग्धस्य गुणास्तत्रैव "कृष्णाया गोर्भवं दुग्धं वातहारि गुणाधिकम् । पीताया हरते पित्तं तथा वातहरं भवेत् । श्लेष्मलं गुरु शुक्लाया रक्तायाश्चापि वातहृत् । बालवत्सविवत्सानां गवां दुग्धं त्रिदोषकृत् । वष्कयिण्यास्त्रिदोषघ्नं तर्पणं बलकृत् पयः । जाङ्गलानूपशैलेषु चरन्तीनां यथोत्तरम् । पयो गुरुतरं स्नेहो यथाहारं प्रवर्त्तते । खल्यन्नभक्षणाज्जातं क्षीरं गुरु कफप्रदम् । तत्तु बल्यं परं वृष्यं स्वस्थानां गुणदायकम् । पलालतृणकार्पासबीजजं रोगिणो हितम्" राजनि०तु "गवां प्रत्यूषसि क्षीरं गुरु विष्टम्भि दुर्जरम् । तस्मादभ्युदिते सूर्ये यामं यामार्द्धमेव वा । समुत्तार्य पयोग्राह्यं तत्पथ्यं दीपनं लघु । विवत्साबालवत्सानां पयो दोषलमीरितम् । शस्तं वत्सैकवर्णायाधवलीकृष्णयोरपि" इक्ष्वादा मासपर्णादा ऊर्द्ध्वशृङ्गी च या भवेत् । तासां गवां हितं क्षीरं शृतं वाऽशृतमेव वा । गवां सितानां वातघ्नं कृष्णानां पित्तनाशनम् । श्लेष्मघ्नं रक्तवर्णानां त्रीन् हन्ति कपिलापयः" राजनि० ।

गोदुग्धदा स्त्री गोर्दुग्धं ददाति सम्पादयति दा–क । चणिकातृणे राजनि० । तस्याभोजनाद्गोर्दुग्धवृद्धेस्तस्यास्तथात्वम् ।

गोदुह् त्रि०गां दोग्धि दुह–क्विप् ६त० । १गोदोहके(दोयाल) "चिरं निदध्यौ दुहतः स गोदुहः" माघः । १गोपे च "चेतोऽस्माकं गुणवदगुणं गोदुहां देहमेतत्" उद्धवदू० दुह–क । गोदुहोऽप्यत्र पु० ।

गोदोह पु० भावे घञ् । ६त० । "१गोर्दोहने ।" "रुद्रायतने भूमौ गोदोहात् कोटिहोमाच्च" वृ०सं० ३६अ० । कर्मणि घञ् । "अकर्मकधातुभिर्योगे देशः कालो भावो गन्तव्योऽध्वा च कर्मसंज्ञ इति वाच्यम्" वार्त्ति० अस्यार्थः